

An aerial photograph of a paved plaza with a grid pattern. Several people are scattered across the plaza, and thin black lines connect some of them, forming a network diagram. The lines represent connections between individuals, with some lines being longer and others shorter, creating a complex web of relationships. The people are seen from above, and their shadows are cast on the ground.

Harmaan talouden
selvityksikkö

Järjestäytynyt rikollisuus suomalaisessa yrityskentässä

Tiivistelmä selvityksestä

Olavi Kärkkäinen ja Lasse Winter

Ovatko Suomen JR-markkinat täyttämistä vaille oleva markkinatyhjiö?

- Järjestäytynyt rikollisuus on uhka Suomessa ja iso ongelma Ruotsissa.
 - Ruotsissa arvioitu rikoshyödyn määrä noin 10-15 miljardia euroa, kun Suomessa sidoksissa olevien yritysten liikevaihto on 1,5 miljardia euroa.
 - Ruotsissa arvioidaan JR-toiminnan yrityksille aiheutuvien suorien ja epäsuorien kustannusten olevan noin 9 miljardia euroa.
- Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta on yksi Petteri Orpon hallituksen painopistealueista ja hallitus päivitti juuri järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen strategiansa.
- Tämä selvitys tuottaa uutta tietoa JR-toimijoiden roolista suomalaisessa yrityskentässä

Selvityksen aineisto

- KRP:n listaus koostuu kaupparekisteriin merkityistä yritysten vastuuhenkilöistä, joilla on kytkös järjestäytyneeseen rikollisuuteen.
- Listauksessa A-kategorian henkilöt katsotaan perustellusta syystä kuuluvan jäsenenä järjestäytyneeseen rikollisryhmään.
- B-kategoriassa ei ole tiedossa, että henkilö olisi rikollisryhmän jäsen, mutta on syytä epäillä hänen liittyvän JR-organisaation toimintaan. B-kategorian sisällä kytköksen voimakkuus ja todennäköisyys vaihtelevat paljon.

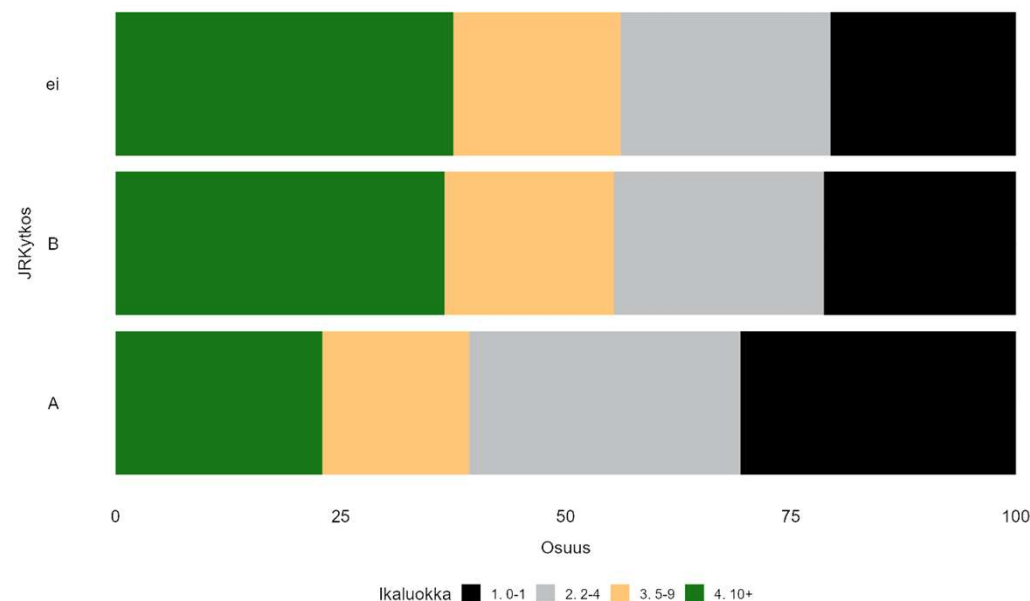
	A-kategoria	B-kategoria
Henkilöitä	269	1 603
Yrityksiä	273	2 134
Toimivia yrityksiä 2022	209	1 747

- Selvityksessä JR-yritykseksi määriteltiin yritykset, joissa oli KRP:n tiedustelutiedoista löytyvä, nimenkirjoitusoikeudellinen vastuuhenkilö vuoden 2022 aikana.

JR-yritysten perustietoja

- Noin 2/3 osakeyhtiöitä, loput pääasiassa elinkeinonharjoittajia, muita oikeudellisia muotoja alle 50.
- Rekisteröitymisaste varsin korkea:
 - A-kategorian osakeyhtiöistä työnantaja-rekisterissä 55 % ja alv-rekisterissä 91 %.
 - Kontrolloiyrityksistä 41 % työnantaja-rekisterissä ja alv-rekisterissä 88 %.
- A-kategorian yritykset selvästi nuorempia kuin B-kategorian tai kontrolloiyritykset.
- Toimivat erityisesti Uudellamaalla, B-kategorian yrityksistä jopa yli puolet.

Yritysten ikäjakauma kategorioittain

JR-yritysten toimialat

- JR-yrityksiä toimii erityisesti rakennusosalalla, kiinteistöalalla sekä autokaupan alalla.
- Koronapandemian alussa valtioneuvosto määritteli yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittiset toiminnot. Tätä listausta muokattiin hieman selvityksen tarkoituksiin.
- 127 yritystä toimii kriittisellä toimialalla. Näistä kymmenen oli A-kategorian yrityksiä. Eniten kriittisistä toimialoista JR-yrityksiä oli siivousalalla.

Suurimmat toimialat ja JR-yritysten osuus toimialan yrityksistä

Toimiala	JR-yritysten lukumäärä	JR-yritysten osuus
43 Erikoistunut rakennustoiminta	226	0,77 %
41 Talonrakentaminen	200	0,79 %
68 Kiinteistöalan toiminta	144	0,64 %
45 Moottoriajoneuvojen tukku- ja vähittäiskauppa	135	1 %
96 Muut henkilökohtaiset palvelut	123	0,37 %
47 Vähittäiskauppa	86	0,32 %
49 Maaliikenne ja putkijohtokuljetus	80	0,45 %
78 Työllistämistoiminta	72	2,8 %
56 Ravitsemistoiminta	70	0,55 %
46 Tukkukauppa	69	0,46 %

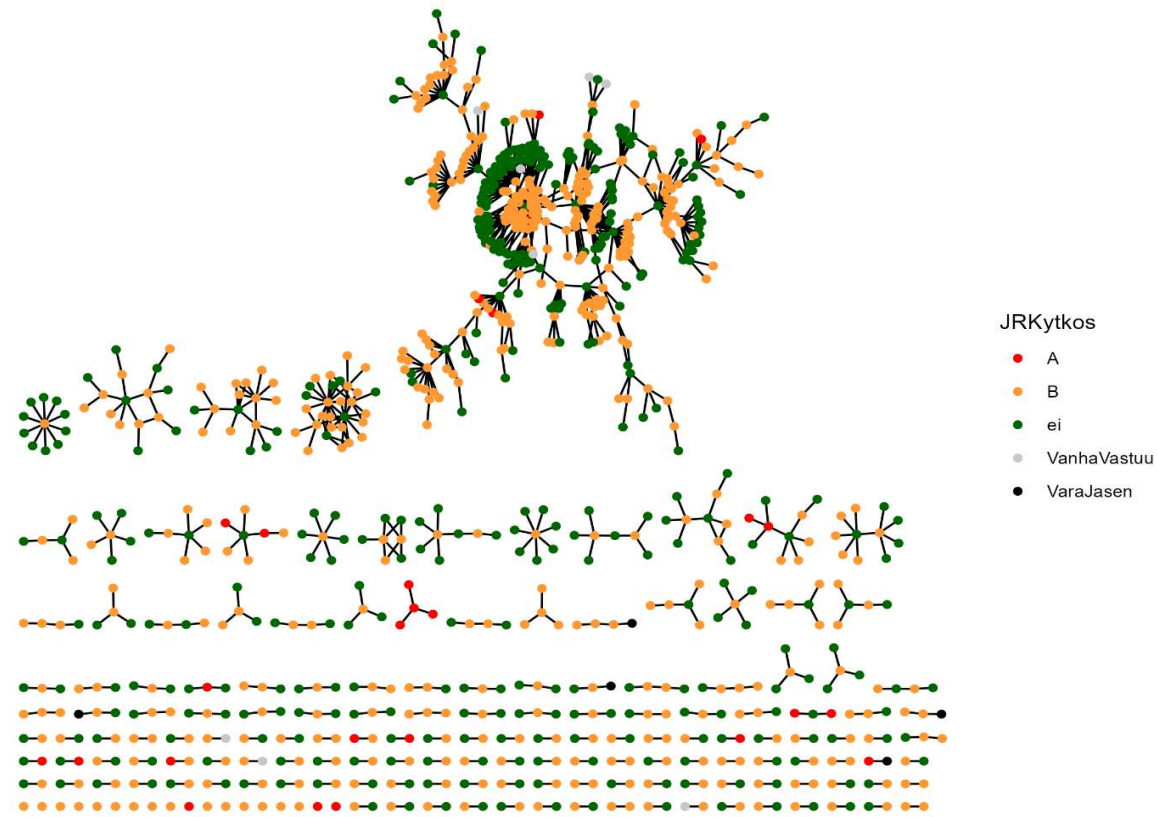
JR-yritysten talous

- Tilinpäätöstiedot ovat huomattavan reikäisiä, A-kategorian toimivista osakeyhtiöistä 30 prosentilla liikevaihtotieto on tuntematon ja elinkeinonharjoittajista puolelta puuttuu liikevaihtotieto.
- A-kategorian yritykset ovat liikevaihdoltaan ja taseeltaan muuta yrityspopulaatiota pienempiä. B-kategoriassa isoja toimijoita (yli 400 000 euron liikevaihto) on jopa enemmän kuin yrityspopulaatiossa keskimäärin.
- JR-yrityksillä oli heikko kannattavuus ja maksuvalmius, mutta ne eivät olleet juuri velkaantuneempia kuin muu yrityspopulaatio. JR-yrityksillä oli myös selvästi muuta yrityspopulaatiota useammin negatiivinen pääoma.
- Ulkomaankaupassa korostuivat palveluostot.

Kategoria	Oikeudellinen muoto	Liikevaihto	Maksetut palkat	Palkansaajien määrä	Tase
A	Osakeyhtiö	36,1 milj. €	18,5 milj. €	511	6,6 milj. €
B	Osakeyhtiö	1 424 milj. €	572,2 milj. €	16 124	339 milj. €
A	Elinkeinonharjoittaja	1,5 milj. €	0,06 milj. €	3	0,1 milj. €
B	Elinkeinonharjoittaja	23,4 milj. €	2,6 milj. €	146	2,7 milj. €

JR-yritysten verkottuminen

- JR-osakeyhtiöt eivät ole erityisen verkottuneita toisiinsa.
- Keskimäärin A-kategorian yrityksellä on vain 0,17 kytkösyritystä, B-kategoriassa ja kontrollijoukossa noin 0,6.
- Aineistosta löytyi yksi iso toisiinsa kytkeytyneiden yritysten verkosto ja joitakin noin 10-20 yrityksen verkostoja. Loput kytkösjoukot koostuivat vain muutamasta osakeyhtiöstä.

Osakeyhtiöiden taustahenkilöiden tulotaso ja kansalaisuus

Kategoria	Lukumäärä	Keski-ikä	Ulkomaan kansalaisten osuus	Veronalaisten ansiotulojen mediaani	Pääomatuloja saaneiden osuus	Veronalaisten tulojen mediaani	Etuuksia saaneiden osuus
A-kategoria KRP-tiedot	163	41,7	4,9 %	17 553 €	23,9 %	18 138 €	55,2 %
A-kategoria muu	109	43,8	5,5 %	39 569 €	39,4 %	41 577 €	54,1 %
B-kategoria KRP-tiedot	1 004	45,1	5,2 %	34 387 €	39,2 %	37 593 €	47,5 %
B-kategoria muu	1 893	49	4,2 %	46 335 €	54,6 %	52 390 €	46,2 %
Kontrolliyrityksen taustahenkilö	268 999	48,8	6,3 %	41 414 €	57,9 %	46 055 €	48,4 %

- JR-kytkeytyneet henkilöt ovat nuorempia, useammin suomalaisia ja selvästi huonotuloisempia kuin kontrolliyritysten taustahenkilöt tai heidän yrityksissään toimivat ei-JR-tunnistettut henkilöt.
- JR-henkilöt maalaavat itsensä pienillä tuloilla.

Elinkeinonharjoittajien tulotaso ja kansalaisuus

Kategoria	Lukumäärä	Keski-ikä	Ulkomaan kansalaisten osuus	Veronalaisten ansiotulojen mediaani	Pääomatuloja saaneiden osuus	Veronalaisten tulojen mediaani	Etuuksia saaneiden osuus
A-kategoria	55	39,5	3,6 %	21 950 €	23,6 %	23 786 €	60 %
B-kategoria	466	41,5	6,4 %	28 466 €	28,3 %	29 023 €	52,1 %
Kontrolli	153 050	44,6	7,9 %	28 864 €	38,1 %	30 252 €	58,4 %

- Myös JR-tunnistettut elinkeinonharjoittajat ovat verrokkejaan nuorempia, useammin suomalaisia ja huonompituloisia.
- B-kategorian ja kontrollien välillä erot ovat tosin pieniä.

JR-yritysten velvoitteidenhoito

- JR-yrityksillä on merkittävästi verrokkejaan alhaisempi velvoitteidenhoidon taso.
- A-kategorian yrityksistä on arvioverotettu viimeisen kahden vuoden aikana 28 prosenttia, kontrollijoukossa ainoastaan noin 6 prosenttia.
- JR-yritykset ovat huomattavan verovelkaisia ja velkaa on kontrolloiyrityksiä enemmän. JR-yritykset myös merkitään verovelkarekisteriin muita useammin.
- A-kategorian yrityksistä ulosotossa oli lähes neljännes ja B-kategorian yrityksistäkin 16 prosenttia. Kontrolliryhmässä osuus oli alle seitsemän prosenttia.

Kategoria	Vero- velkaisten osuus	Keski- määräinen verovelka	Verovelka- rekisterissä
A	40,2 %	14 217 €	16,7 %
B	32,2 %	26 479 €	10,9 %
Kontrolli	18,5 %	8 139 €	3,7 %

JR-osakeyhtiöiden aiheuttama verovaje

- PU-learning menetelmällä arvioidaan ensiksi JR-osakeyhtiöiden kokonaismäärä Suomessa vuonna 2022.

Joukko	Lukumäärä	Tarkastamattomien arvioitu verovaje	Tarkastuksissa todettu yhden vuoden verovaje	Verovaje yhteensä
Tunnetut JR-osakeyhtiöt	1 391	18,4 milj. €	1,8 milj. €	20,3 milj. €
Estimoidut JR-osakeyhtiöt	1 620	19,2 milj. €	22,3 milj. €	41,5 milj. €
Varajäsenen tai entisen toimijan JR-kytkökset	183	2,5 milj.€	0,2 milj. €	2,7 milj. €
Yhteensä	3 194	40,1 milj.€	24,3 milj. €	64,4 milj. €

- Tarkastettujen yritysten tarkastustuloksista yleistetään arvio koskemaan koko joukkoa.
- Arvio ei kata esimerkiksi rahanpesusta johtuvaa vahinkoa.

Yhteenvetoa

- Järjestäytynyt rikollisuus toimii jo laajalti suomalaisessa elinkeinoelämässä. Ilmiö on syytä tunnistaa ja sitä on pyrittävä on torjumaan
- Selvityksen tiedot laajuudesta ovat enemmän lattia, kuin katto. JR-toimijoiden kansainvälistyessä maahan tulee uusia rikollistoimijoita, joista osa varmasti myös perustaa tai muuten hyödyntää yrityksiä
- Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta vaatii moniviranomaisyhteistyötä sekä tietojenvaihdon helpottamista

Harmaan talouden selvitysyksikkö

harmaatalous.fi | harmaa-talous-rikollisuus.fi | vero.fi